

Istorisiri ale „mediocrilor”

Citind cele *Nouă proze vechi* din cel mai recent volum semnat de Petru Cimpoescu*, cititorul de azi ar putea avea impresia unei plonjări în timp, spre „întunecatul deceniu nou”, prezent în toată prospețimea sa: de la tipologia umană specifică, ritualuri și instituții dispărute între timp, până la mode literare defuncte (textualismul).

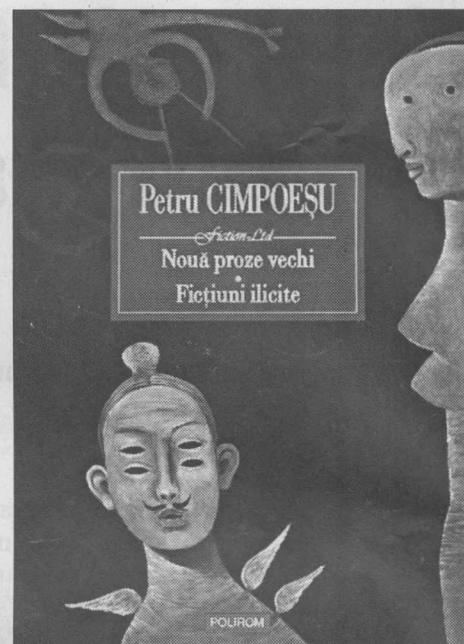
Volumul prilejuiește un interesant dialog între două decade antagonice, fiind implicat și o relatare despre diferențele care le separă, totuși neașteptat de unitar pentru o culegere de povestiri scrise la un interval de douăzeci de ani. Este rezultatul a două procese opuse: cenzura (anii '80) și diversele solicitări ale revistelor (prozele anilor 2000).

Cimpoescu preferă chipurile individului reprezentând condiția umilă, banală și nefericită, fiind un colecționar de tragicomedii din proximitatea cotidianului anost. În aceste proze trăiește umanitatea gogoliano-cehoviană a micilor funcționari, a meseriilor umile (paznicul, șeful de post sau profesorul de școală), ipostaze ale unor destine cenușii (scriitorul mediocru de provincie, soțul ratat, micul profitor, activistul de partid) sau detestabile (securistul). Omul este surprins în mediocritatea sa profund comică, dar tocmai pe când e mai intens ridiculizat de cei din jur, personajul suferă o neașteptată și aproape inexplicabilă transformare, care pune sub semnul întrebării întreaga sa biografie. Cea mai spectaculoasă este cea a lui Doru Ifrim din *Fenomenologia invizibilului*, zelos activist de partid și ateu convins, care se decide să investigheze incendiul straniu al unei mînăstiri și „să se lupte cu Dumnezeu”, la scurtă vreme devenind el însuși călugăr. Epilogul ni-l dezvăluie pe securistul care l-a anchetat pe Doru Ifrim, securist pe cale de a deveni deputat și care e lovit de fulger după ce a jurat că nu are vreo implicare în cazul respectiv.

Viața – o farsă sinistră

Tot din categoria povestirilor care echivalează biografia personajului cu o farsă sinistră fac parte I.O.V., *În drum spre happy-end* sau *Ficțiune ilicită – fără sex*. Lui Ispas Octavian Vasile, adică I.O.V., i se joacă o farsă de către colegii de redacție, care îi compun scrisori din partea unei fictive admiratoare îndrăgostite, care tulbură liniștea casnică a conștiinciosului redactor printr-o serie de accidente inexplicabile, lăsându-l pradă neliniștilor amoroase și scrierii de epistole îndrăgostite. Personajul din *În drum spre happy-end* se numește Petru Cimpoescu și este acuzat pe nedrept de un vecin pentru furt, ceea ce naște mari frământări, amplificate și de cicălitoarea nevastă, împingându-l la sinucidere. Procesul anamezic dinaintea morții aduce și detaliul prin care personajul și-ar fi putut dovedi cu ușurință nevinovăția. O victimă a unei situații care îi transformă viața într-o nefericire continuă este și Valerian, un basarabean decis să rămână în București și neavând altă posibilitate de a obține viza de reședință decât căsătoria de conveniență cu o româncă, o blondă atrăgătoare de care Valerian se îndrăgostește după nuntă, atunci când descoperă și malformația congenitală a miresei.

Primii oameni nu știau să înjure este una dintre cele mai bune povestiri ale volumului, schițând o istorie a lumii înainte de apariția înjurăturii, de la alungarea din Rai până la Eșkahel, un urmaș fictiv și posomorât al lui Adam, zilnic terorizat de o soție îndărătnică, pentru care leacul nu e de găsit. Povestirea se centrează pe misterioasa căutare, care-l aduce pe Eșkahel în prag de crimă și apoi de sinucidere, până când replica potrivită cu isteriile nevastei e în sfârșit rostită, adică prima înjurătură din istoria omenirii. Celelalte piese de rezistență sunt *Fenomenologia invizibilului*, *În drum spre happy-end*, dar și *A venit un scriitor din București*, un autoportret ironic: Povestitorul impresurat de o mulțime de oameni obișnuiți, ca-

re îl asaltează cu istorisirile propriilor vieți, la fel de banale, fiecare crezând că posedă Subiectul cu majusculă, având drept cadru Provincia. Scriitorul îi observă tăcut și mucalit, cu greu stăpânindu-și râsul, părând că notează fiecare amănunt în carnetul său.

Petru Cimpoescu pare prozatorul potrivit pentru inițierea dialogului dintre decade, fiind și scriitorul optzecist cu influența cea mai vizibilă asupra generației actuale de prozatori, apropiindu-se de aceștia prin preferința pentru umorul negru, pentru tragicomedia omului de rând, prin aceeași dorință imperioasă de a reveni la frumusețea relatării simple și evitând cu aceeași asiduitate capcanele textualismului, pe care nu ezită să-l demonteze parodic tocmai când acesta bântuia mai abtirit ca oricând poeticile optzeciste. *Femeia trecu strada* poate face deliciul prozatorilor douămiiști: n-am citit o mai hazoasă și detașată deconstrucție a textualismului, surclasând orice protest contemporan față de această tendință. Povestirea conține toate capcanele literare care-l fac pe un prozator să nu spună o poveste, implicat o declarație poetică a autorului, care va prefera mereu subiectul seducător, în dauna artificiilor „textuării” lui, claritatea unei istorii, și mai puțin principiile învăluirii ei, caracterul inedit al situației în care se află personajul, mai rar meandrele frământărilor sale interioare. ■ Andrei Simuț

*Petru Cimpoescu, *Nouă proze vechi. Ficțiuni ilicite*, Polirom 2008, 331 p.